

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 04.06.2008, sp. zn. 8 Tdo 643/2008, ECLI:CZ:NS:2008:8.TDO.643.2008.1

Číslo: 27/2009

Právní věta:

Z dikce trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. ustanovení je zřejmé, že maření nebo podstatného ztěžování se lze dopustit ve vztahu ke dvěma druhům rozhodnutí, a to jednak k rozsudku soudu o uloženém trestu vyhoštění a jednak k rozhodnutí jiného státního orgánu o zákazu pobytu na území republiky. Jde o rozdílné instituty, neboť pro trest vyhoštění platí úprava § 57 tr. zák. a způsob jeho výkonu stanoví ustanovení § 350b odst. 1, 2 tr. ř. Správní vyhoštění se ukládá podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jeho výkon je realizován na základě tohoto zákona orgány cizinecké policie.

Na rozdíl od trestu vyhoštění, který je sankcí podle trestního zákona, je správní vyhoštění definováno jako ukončení pobytu cizince na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby vycestování z tohoto území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Správní vyhoštění je svým obsahem správním rozhodnutím, které vyjadřuje zájem státu na tom, aby se jím dotčený cizinec na území České republiky nezdržoval.

Protože každé z těchto rozhodnutí má zcela odlišný charakter, řídí se výkon každého z nich vlastní právní úpravou, a proto i okolnosti rozhodné pro určení vykonatelnosti trestu vyhoštění a zákazu pobytu (správního vyhoštění) je nutné dovozovat podle právní úpravy, z níž vycházejí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.06.2008

Spisová značka: 8 Tdo 643/2008

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí

Předpisy: § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněné Ch. P. (vydávající se též za Ch. L.) zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 7 To 22/2008 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze

dne 12. 12. 2007, sp. zn. 1 T 99/2007, a současně obvodnímu soudu přikázal, aby v rozsahu tohoto zrušení věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněná Ch. P. byla rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 1 T 99/2007, uznána vinnou trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., kterého se podle popsaných skutkových zjištění dopustila tím, že se od 18. 7. 2004 do 31. 10. 2007 neoprávněně zdržovala na území České republiky, ačkoli jí bylo dne 28. 6. 2004 pravomocným rozhodnutím Policie České republiky, OŘ SCPP H. K., Oddělení cizinecké policie ve S., ze dne 28. 6. 2004, č. j. SCPP-10-39/HK-IX-2002, uloženo správní vyhoštění na 3 roky a doba k vycestování z území České republiky jí byla stanovena do 17. 7. 2004, přičemž žádost o udělení azylu jí byla zamítnuta a řízení o udělení azylu bylo ukončeno pravomocným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. 1 Azs 225/2004, který nabyl právní moci dne 28. 7. 2005. Za tento trestný čin byla odsouzena podle § 45 odst. 1, § 45a odst. 1 tr. zák. k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin.

Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 7 To 22/2008, rozhodl o odvolání obviněné podaném proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně tak, že ho podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Obviněná proti usnesení Městského soudu v Praze podala prostřednictvím obhájce Mgr. M. S. dovolání, které opřela o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Uvedený nedostatek shledala v tom, že soudy nesprávně přihlédly k tomu, že po dobu od 18. 7. 2004 do 28. 7. 2005 byla účastníkem řízení o udělení azylu podle zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Polici České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění platném v době činu (dále jen „zák. č. 325/1999 Sb.“), na jehož základě byla odložena vykonatelnost předmětného rozhodnutí. Proto, i když se v uvedené době na území České republiky zdržovala, nemůže být takové jednání posuzováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. V této souvislosti poukázala jednak na ustanovení § 119 odst. 3 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, ve znění platném v době činu (dále jen „zák. č. 326/1999 Sb.“), a jednak na ustanovení § 72 odst. 1, 2 a § 78b zák. č. 325/1999 Sb., na jejichž základě i v případě podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, je tento pobyt třeba považovat za oprávněný, neboť až do rozhodnutí o kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem České republiky nelze rozhodnutí o správním vyhoštění realizovat. Jestliže Městský soud v Praze ke stejné námitce obviněné uplatněné v odvolání tuto zákonnou úpravu nerespektoval a s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 39/2003 Sb. rozh. tr. vyjádřil nesprávnost uvedené výhrady obviněné proto, že probíhající azylové řízení podle zák. č. 325/1999 Sb. nebrání výkonu trestu vyhoštění, jde o názor, který není správný a nelze se s ním ztotožnit. Odvolací soud podle obviněné zaměnil rozhodnutí cizinecké policie o správním vyhoštění podle § 119 zák. č. 326/1999 Sb., o které jde v jejím případě, s trestem vyhoštění podle § 57 tr. zák., které bylo předmětem zmíněného judikátu. V dané věci, když obviněné nebyl uložen trest vyhoštění, ale správní vyhoštění, je nutné vycházet z právní úpravy podle zákonů č. 326/1999 Sb. a č. 325/1999 Sb., z níž jednoznačně plyne, že řízení o udělení azylu má odkladný účinek na vykonatelnost rozhodnutí o správním vyhoštění. Po uvedenou dobu se proto cizinec jako účastník těchto řízení nachází na území republiky oprávněně, a není možné tento jeho pobyt považovat za trestný ve smyslu trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Obviněná s ohledem na zahájené a ukončené řízení o udělení azylu poukázala i na to, že předmětné rozhodnutí i po ukončení azylového řízení je nevykonatelné, neboť doba k vycestování, jež je nutnou

podmínkou platnosti a vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, nebyla řádně stanovena. Zdůraznila, že z rozhodnutí o správním vyhoštění vyplývá povinnost vycestovat z území České republiky do 17. 7. 2004, avšak vzhledem k probíhajícímu azylovému řízení a s ním spojenému odkladu vykonatelnosti uvedeného rozhodnutí nebyla povinna v této době vycestovat. Protože po ukončení azylového řízení nebyla nová doba vycestování stanovena, nemohla se i v důsledku této skutečnosti dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí, neboť nečinnost orgánu veřejné moci jí nemůže být dávana k tíži.

V další části dovolání obviněná uvedla, že i když nebylo prokázáno, že se po ukončení azylového řízení na území České republiky nacházela, soudy nižších stupňů dovodily, že tak tomu bylo, a odkázaly na úřední záznam Policie České republiky, OŘ SCPP P. ze dne 2. 11. 2007, ze kterého vyplývá, že po vstupu na území České republiky nikdy z našeho území nevycestovala. Tento důkaz je však z doby, kdy se na území České republiky zdržovala oprávněně, a sám nemůže jakkoliv o jejím pobytu vypovídat, jelikož vychází z evidencí, které nemusí odpovídat faktickému stavu, není výsledkem žádného řízení, a pro účely trestního řízení je nepoužitelný. Jediným důkazem o pobytu obviněné na území České republiky je její dobrovolné dostavení se na Oddělení cizinecké policie dne 31. 10. 2007. V této době se však již nacházela na území oprávněně, neboť dne 1. 10. 2007 podala prostřednictvím svého právního zástupce žádost o povolení k trvalému pobytu podle § 87h odst. 1 písm. b) zák. č. 326/1999 Sb. Podle § 87y zák. č. 326/1999 Sb. je oprávněn rodinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie, pobývat na území do nabytí právní moci rozhodnutí o jeho žádosti. Od 1. 10. 2007 pobývala na území České republiky oprávněně i proto, že doba vymezená v rozhodnutí o správním vyhoštění uplynula dne 28. 6. 2007, což je datum zřejmé i ze skutkové věty, podle které platnost rozhodnutí o správním vyhoštění skončila ke dni 28. 6. 2007. Ze všech těchto důvodů se nemohla zdržovat na území České republiky neoprávněně až do 31. 10. 2007.

S ohledem na vznesené námitky obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a sám podle § 265m odst. 1 tr. ř. rozhodl, že se obviněná podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby zprošťuje.

K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství, který konstatoval, že obviněná dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o nějž své dovolání opřela, podložila právně relevantní námitkou, že činem, který jí je kladen za vinu, nenaplnila zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. Poukázal na to, že podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. se rozumí správním vyhoštěním ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území. V posuzovaném případě vydala Policie ČR OŘ SCCP H. K., Oddělení cizinecké policie ve S., dne 28. 6. 2004 pod č. j. SCPP-10-39/HK-IX-2002 rozhodnutí o správním vyhoštění na tři roky se stanovením doby k vycestování z území České republiky do 17. 7. 2004. Podle § 119 odst. 3 zák. č. 326/1999 Sb., ve znění do 23. 11. 2005, rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu, je vykonatelné po nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu nebo po nabytí právní moci rozhodnutí o zastavení řízení o této žádosti, jestliže marně uplynula lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu. Obviněná požádala o azyl, a protože tato žádost byla rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn.. 15 Az 466/2003, zamítnuta, podala kasační stížnost, již Nejvyšší správní soud rozhodnutím ze dne 16. 6. 2005 pod sp. zn.. 1 Azs 225/2004, též zamítl, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem nabytí právní moci dne 28. 7. 2005. Na základě těchto skutečností státní zástupce učinil závěr, že do skončení řízení o kasační stížnosti se obviněná Ch. P. zdržovala na území České republiky oprávněně, neboť rozhodnutí o správním vyhoštění nebylo vykonatelné. V důsledku toho marně uplynula lhůta doby vycestování z území a nebylo možné ani po odpadnutí zmíněné překážky uvedené rozhodnutí vykonat.

S ohledem na skutečnost, že marně uplynula lhůta stanovená správním rozhodnutím pro opuštění republiky obviněnou, a ve věci nebylo vydáno rozhodnutí nové, které by tuto lhůtu nově stanovilo,

nebylo možné na pobyt obviněné v době do 28. 6. 2007 nazírat jako na pobyt neoprávněný. Uvedenou vadu nebylo možné napravit ani vydáním výjezdního příkazu ve smyslu ustanovení § 50 zákona č. 326/1999 Sb., v němž by byla nově lhůta k opuštění území republiky obviněné stanovena, neboť institut výjezdního příkazu byl do zákona o pobytu cizinců zaveden zákonem č. 222/2003 Sb., s účinností ode dne 1. 5. 2004, přičemž však nejde o úkon správního orgánu zakládající, měnící, rušící nebo závazně určující práva nebo povinnosti. Ani výjezdním příkazem tedy nemohla být stanovena nově lhůta obviněné pro vycestování z území České republiky. Městský soud v Praze jako soud odvolací pochybil, pokud dovodil, že probíhající azylové řízení podle zákona č. 325/1999 Sb. nebrání vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, a nesprávně použil analogii zákona, pokud konstatoval, že k uvedenému závěru dospěl v návaznosti na fakt, že azylové řízení nebrání výkonu trestu vyhoštění. Soud přehlédl, že jde o naprosto odlišné právní instituty, jak správně v dovolání vyjádřila dovolatelka. Ta v inkriminované době nebyla povinna opustit území České republiky na základě rozhodnutí správního orgánu, které bylo vydáno podle zákona č. 326/1999 Sb., z důvodu, že nebyla stanovena lhůta, v níž tak má učinit.

Vzhledem ke shora uvedenému navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak usnesení Městského soudu v Praze, tak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 a aby Obvodnímu soudu pro Prahu 3 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněné je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. Obdobně zjistil, že bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Ověřil též, že bylo podáno v souladu s označeným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož lze namítat toliko vady právní povahy, neboť se dovolatelka neztotožnila se závěrem soudů obou stupňů, že ve skutku, jímž byla uznána vinnou, je možné shledávat naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., protože došlo k nesprávnému výkladu a aplikaci právní úpravy podle zákonů č. 325/1999 Sb. a č. 326/1999 Sb.

Nejvyšší soud poté, co ověřil, že dovolání bylo podáno v souladu s označeným dovolacím důvodem, a nezjistil žádné okolnosti pro odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků, proti nimž bylo dovolání podáno, a shledal, že dovolání je důvodné.

Ve vztahu k použité právní kvalifikaci, jíž byla obviněná uznána vinnou a proti níž podaným dovoláním zejména brojila, je ve světle námitek, jež obviněná vyjádřila, potřeba poukázat na to, že soud prvního stupně na str. 2 svého rozsudku k důvodům správnosti právního posouzení uvedl, že na základě všech uvedených důkazů bylo prokázáno, že obviněná jak po subjektivní, tak i po objektivní stránce naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., když z uvedených skutečností je zřejmé, že území České republiky bez souhlasu policejních orgánů Cizinecké police P. nikdy neopustila. Stupeň společenské nebezpečnosti shledal jako vyšší s ohledem na osobu obviněné, „...„která sice nemá žádný záznam o jiném odsouzení, avšak nerespektovala rozhodnutí správního orgánu, když z území České republiky nevycestovala“. Skutečnost, že obviněná uzavřela sňatek s občanem České republiky, posoudil toliko ve vztahu k výši ukládanému trestu, avšak s tím, že „... nelze jednoznačně potvrdit, že se tak nestalo jen z formálních důvodů“.

Odvolací soud se s námitkami obviněné uplatněnými v odvolání, které zčásti kopírovaly argumenty, jež vnesla i v podaném dovolání, vypořádal tak, že shledal za správné, pokud bylo prokázáno, že obviněná od 18. 7. 2004 do 31. 10. 2007 pobývala v České republice protiprávně a že toto jednání bylo kvalifikováno jako trestný čin podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. Rozvedl, že skutečnost, že v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. 1 Azs 225/2004, které nabylo právní moci dne 28. 7. 2005, není uvedena lhůta k realizaci vystěhování, nemá žádný vliv na

vykonatelnost takového rozhodnutí, a poukázal na dobu, která byla k vystěhování určena v rozhodnutí o správním vyhoštění dnem 17. 7. 2004 s tím, že žádnou další lhůtu není potřeba stanovit. Námitku obviněné o konaném řízení o azylu označil za nerelevantní z hlediska závěru o vině a trestu a v této souvislosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované pod č. 39/2003 Sb. soudních rozhodnutí, podle něhož vyplývá, že probíhající azylové řízení nebrání výkonu trestu vyhoštění, soud nemusí vyčkávat rozhodnutí příslušného orgánu v tomto řízení, ale sám posoudí existenci právních okolností.

Nejvyšší soud se s těmito argumenty soudů obou stupňů neztotožnil, a považuje je zčásti za nesprávné a zčásti za předčasné, a to z těchto důvodů:

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že se zdržuje na území republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo mu byl pobyt na území republiky zakázán.

Z dikce tohoto ustanovení je zřejmé, že maření nebo podstatné ztěžování se lze dopustit ve vztahu ke dvěma druhům rozhodnutí, jimiž byla stanovena nemožnost pobývat na území republiky, a to jednak k rozsudku soudu, kterým byl uložen trest vyhoštění, a jednak k rozhodnutí jiného státního orgánu, jímž byl zakázán pobyt na území republiky. Již podle tohoto odlišení je zřejmé, že jde o dva rozdílné instituty, jež nelze ztotožňovat.

Pokud jde o trest vyhoštění, podmínky pro jeho ukládání jsou upraveny v ustanovení § 57 tr. zák. Způsob jeho výkonu stanoví ustanovení § 350b tr. ř. Podle § 350b odst. 1 tr. ř., jakmile nabude právní moci rozsudek, kterým byl uložen trest vyhoštění, předseda senátu zašle nařízení výkonu trestu Policii České republiky a vyzve zároveň odsouzeného, aby z České republiky neprodleně vycestoval. Ustanovení § 350b odst. 2 tr. ř. upravuje možnost pro případ, když nehrozí obava, že se obviněný bude skrývat, aby předseda senátu obviněnému poskytl přiměřenou lhůtu k obstarání jeho záležitostí, která může být předsedou senátu na žádost obviněného opakovaně, nejdéle však na 180 dní prodloužena.

Z takto stanovených podmínek také vychází soudní praxe, podle které, s odkazem na ustanovení § 350b tr. ř., k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. nepostačuje skutečnost, že se odsouzený zdržuje na území České republiky po právní moci rozsudku, jímž mu byl uložen trest vyhoštění, ale je také třeba, aby byly příslušným soudem provedeny úkony, které zákon spojuje se započítáním výkonu tohoto trestu (viz rozhodnutí č. 50/2003 Sb. rozh. tr.).

Na tyto podmínky také navazuje stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 39/2003 Sb. rozh. tr., podle něhož probíhající azylové řízení (zák. č. 325/1999 Sb.) nebrání výkonu trestu vyhoštění. Soud nemusí vyčkávat rozhodnutí příslušného orgánu v tomto řízení, ale sám posoudí existenci právních překážek bránících výkonu vyhoštění též z hlediska závazků České republiky vyplývajících zejména z příslušných ustanovení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.), Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestání (publikované pod č. 143/1988 Sb.) Mezi právní překážky realizace trestu vyhoštění patří i další okolnosti, pro které trest vyhoštění uložit nelze (§ 57 odst. 1, 3 tr. zák), pokud nastaly po vyhlášení rozsudku, kterým byl tento trest uložen. Vznik a existence uvedených skutečností jsou pak důvody, pro které soud upustí od výkonu trestu vyhoštění podle § 350h tr. ř.

Druhým v ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. uvedeným druhem rozhodnutí je rozhodnutí jiného orgánu o zákazu pobytu. K němu je nejprve vhodné upřesnit, že zákon č. 326/1999 Sb. (účinný

od 1. 1. 2000), který změnil původní zákon o pobytu cizinců č. 123/1992 Sb., již nezná institut „zákazu pobytu“, ale nahradil jej „správním vyhoštěním“ (§ 118 – § 123 cit. zák.), které je ovšem svým obsahem s původním pojmem totožné (viz. rozhodnutí č. 7/2002 Sb. rozh. tr.).

Podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. se správním vyhoštěním rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území.

Podle § 119 odst. 1 písm. c) bod 1. zák. č. 326/1999 Sb. (účinný od 1. 1. 2000, podle něhož bylo správní vyhoštění obviněné uloženo a před změnou učiněnou zák. č. 428/2005 Sb., tedy podle znění platného v době, kdy obviněná podávala kasační stížnost) vydá policie rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který pobývá na území přechodně, s dobou platnosti až na 3 roky, pobývá-li cizinec na území bez cestovního dokladu, ač k tomu není oprávněn. Z ustanovení § 119 odst. 3 zák. č. 326/1999 Sb. plyne, že rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu, je vykonatelné po nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu nebo po nabytí právní moci rozhodnutí o zastavení řízení o této žádosti, jestliže marně uplynula lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu.

Novelou zákona č. 222/2003 Sb. byl zákon č. 326/1999 Sb. (ve vztahu k uvedenému ustanovení s účinností od 1. 5. 2004) změněn tak, že kromě jiného byl zaveden v ustanovení § 50 institut tzv. výjezdního příkazu. Je jím stanoveno, že výjezdní příkaz představuje doklad, který uděluje policie z moci úřední mimo jiných případů i při správním vyhoštění. Výjezdní příkaz opravňuje cizince k přechodnému pobytu na území po dobu, která je nezbytná k provedení neodkladných úkonů, a k vycestování z území (§ 50 odst. 4 zák.). Z dikce ustanovení § 50 zák. č. 326/1999 Sb. je zřejmé, že výjezdní příkaz je dokladem, který opravňuje cizince pobývat na území České republiky, přestože byl na základě správního řízení vyhoštěn z území České republiky, a to na přesně vymezenou dobu. Tímto je cizinci dána možnost, aby si během této doby mohl vyřídit nezbytné záležitosti spojené s vycestováním z území České republiky (viz též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2007, sp. zn. [8 Tdo 928/2007](#)).

Podle § 32 odst. 1 zák. 325/1999 Sb. ve znění platném do 12. 10. 2005 lze žalobu proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. V souladu s ustanovením § 32 odst. 2 písm. a) zák. č. 325/1999 Sb. je možné ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení rozhodnutí podat žalobu proti rozhodnutí o žádosti o udělení azylu, jímž se tato žádost zamítá jako zjevně nedůvodná. Podání žaloby podle odstavců 1 a 2 má odkladný účinek (§ 32 odst. 3 zák. č. 325/1999 Sb.).

V ustanovení § 78b zák. č. 325/1999 Sb. je upraven pobyt cizince na vízum za účelem strpění pobytu. V odstavci 1 cit. ustanovení se uvádí, že vízum za účelem strpění pobytu udělí odbor cizinecké a pohraniční policie na žádost cizince, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku. Z této právní úpravy je zřejmé, že podá-li cizinec kasační stížnost proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu, odkladný účinek vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění je dán pouze v případě, jestliže cizinec o vízum za účelem strpění pobytu požádá. Až novelou č. 350/2005, účinnou od 13. 10. 2005, bylo v ustanovení § 32 odst. 5 zák. č. 325/1999 Sb. stanoveno, že podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu podle odstavců 1 a 2 má odkladný účinek. Vzhledem k tomu, že kasační stížnost, kterou obviněná podala, byla Nejvyšším správním soudem projednána před účinností této novely, nenastal v posuzované věci odkladný účinek vykonatelnosti přímo ze zákona, ale mohlo o něm být rozhodnuto až v důsledku žádosti obviněné o udělení víza za účelem strpění pobytu.

V souvislosti s projednávanou trestní věcí je vhodné též uvést, že dojde-li k podání žádosti o azyl za

situace, kdy bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, nepozbývá dané rozhodnutí platnosti, nýbrž se pouze odkládá jeho vykonatelnost. Pokud by na žádost obviněné bylo v souladu s § 78b zák. č. 325/1999 Sb. vydáno vízum za účelem strpění pobytu, končí jeho platnost právní mocí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a v takovém případě se dále postupuje podle § 50 zák. č. 326/1999 Sb. tak, že policie z moci úřední toliko lhůtu k vycestování nově určí a tato nově stanovená lhůta se vztahuje nikoli k rozhodnutí o správním vyhoštění, nýbrž právě ke skutečnosti, že uplynula platnost víza uděleného podle § 78b zák. č. 325/1999 Sb. Doba, po kterou je cizinci pobyt na území České republiky zakázán, se nemění, je stále vymezena původním rozhodnutím o správním vyhoštění.

Na základě rozvedení těchto právních úprav je zcela zřejmý rozdílný režim pro realizaci trestu vyhoštění (§ 57 tr. zák.), který je trestem, tedy sankcí a řídí se proto ustanoveními upravujícími trestní řízení, a správního vyhoštění (§ 118 a násl. zák. č. 326/1999 Sb.), pro které platí vlastní speciální právní úprava vymezená v zákonech č. 326/1999 Sb. a č. 325/1999 Sb. Významné pro jejich odlišení je zejména to, že na rozdíl od trestu vyhoštění je správní vyhoštění podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. definováno jako ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území České republiky a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na toto území. Správní vyhoštění je svým obsahem rozhodnutím nikoli sankční povahy, ale správním rozhodnutím, které obsahově vyjadřuje zájem státu na tom, aby se jím dotčený cizinec na území státu nezdržoval. Uvedený zákaz pobytu není sankcí, resp. trestem uloženým v trestním řízení, ale správním opatřením omezujícím cizince ve svobodě jeho volného pohybu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2008, sp. zn. 4 As 24/2008).

Z těchto důvodů je zřejmé, že není možné obě formy rozhodnutí vykládat na základě stejných pravidel a vzájemně je mezi sebou propojovat, resp. tu, která se vztahuje k výkonu správního vyhoštění, nerespektovat a důsledky jejího nerespektování vykládat na základě podmínek vztahujících se pro trest vyhoštění, jak to učinil v napadeném rozhodnutí odvolací soud, který na možnost odkladu vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění vztáhnul judikaturu řešící případ dopadající výhradně na trest vyhoštění.

Nejvyšší soud však shledal, že odvolací soud pochybil i v tom, že bez dalšího vysvětlení v případě správního vyhoštění výše uvedenou speciální právní úpravu vycházející z podmínek zákonů č. 326/1999 Sb. a č. 325/1999 Sb. nebral vůbec do úvahy a toliko odkázal na stanovisko Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 39/2003 Sb. rozh. tr. Přitom však okolnosti, za nichž obviněná požádala o azyl, respektive podala kasační stížnost proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu, vůbec nezkoumal.

Pro úplnost je nutné též dodat, že ani odvolacím soudem citované stanovisko č. 39/2003 Sb., byť výhradě dopadající na trest vyhoštění, nenabádá k tomu, aby se soud otázkou průběhu azylového řízení vůbec nezabýval, ale nechává otázku dopadu probíhajícího azylového řízení na tom, aby soud sám posoudil existenci z něho vyplývajících právních překážek. Nutno podotknout, že i když odvolací soud toto stanovisko nevhodně na správní vyhoštění aplikoval, v jeho plném obsahu jej i přesto nerespektoval, protože ani se sám nezabýval tím, k čemu toto stanovisko nabádá, tj. aby soud sám (když v případě trestu vyhoštění nemusí vyčkávat rozhodnutí o azylu) posoudil existenci právních překážek s ohledem na vyjmenované mezinárodní smlouvy, k nimž se Česká republika zavázala. Nezkoumal v duchu tohoto stanoviska ani další hlediska významná pro posouzení okolností ve smyslu § 57 tr. zák., pro které trest vyhoštění uložit nelze.

Nejvyšší soud tudíž shledal, že nejenom soud prvního stupně, ale ani soud odvolací dostatečně nezkoumaly otázku, od kdy bylo předmětné rozhodnutí vykonatelné a od které doby fakticky obviněná mařila výkon rozhodnutí státního orgánu tím, že se zdržovala neoprávněně na území republiky. S ohledem na všechna shora uvedená ustanovení vyplývající z právní úpravy zákonů č. 326/1999 Sb. a č. 325/1999 Sb., není možné mít za současného stavu dokazování za prokázané, že

doba ve skutkových zjištěních soudu prvního stupně vyjádřená, je tou dobou, kdy obviněná skutečně s ohledem na okamžik, kdy nastala vykonatelnost rozhodnutí o správním vyhoštění, mařila výkon daného rozhodnutí.

Ze skutkové věty vyplývá, že obviněné je kladeno za vinu, že se v době od 18. 7. 2004 do 31. 10. 2007 neoprávněně zdržovala na území České republiky, ačkoli jí bylo dne 28. 6. 2004 pravomocným rozhodnutím cizinecké policie ze dne 28. 6. 2004 uloženo správní vyhoštění na 3 roky a doba vycestování z území České republiky jí byla stanovena do 17. 7. 2004. Ve skutkové větě je dále uvedeno, že žádost o udělení azylu byla obviněné zamítnuta a řízení o udělení azylu bylo ukončeno pravomocným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. 1 AZS 225/2004, který nabyl právní moci dne 28. 7. 2005.

Jestliže soud prvního stupně rozhodnutí Nejvyššího správního soudu i v rámci skutkových zjištěních zmínil, měl dobu, po níž obviněná mařila nebo ztěžovala výkon rozhodnutí cizinecké policie o správním vyhoštění, přiměřeně k jím stanovené právní moci uvedeného rozhodnutí, uvést též do souvislosti. To však ze skutkových zjištění nevyplývá. Soud prvního stupně, v rozporu s časovým vymezením doby spáchání skutku ve výroku rozsudku, v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že „od data 28. 7. 2005, kdy nabyl právní moci rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem o zamítnutí stížnosti o azylu (v důsledku citovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu), se obviněná zdržovala na území České republiky až do 31. 10. 2007 neoprávněně“. Tuto nesrovnalost nenapravit ani soud odvolací, který navíc zmínil, jak je výše vyjádřeno, že řízení o azylu výkonu trestu vyhoštění (nikoliv správnímu vyhoštění) nebrání. Podle takto vyjádřeného závěru však odvolací soud na rozdíl od odůvodnění soudu prvního stupně obviněné klade za vinu celou dobu, jak je vymezena v úvodu skutkového zjištění, aniž by tento rozpor jakkoli vysvětlil.

Nutné je však uvést i to, že doba, jak je ve skutkových zjištěních stanovena, kromě shora zmíněných nejasností, vzbuzuje s ohledem na vnitřní rozpornost a nejasnost i další pochybnosti o tom, od kdy do kdy byl pobyt obviněné na území republiky neoprávněný. Podle rozhodnutí Oddělení cizinecké policie S. č. j. SCPP-10-39/HK-IX-2002, se podává, že toto bylo vydáno dne 28. 6. 2004. Bylo jím obviněné uloženo správní vyhoštění na dobu 3 roků. Současně byla stanovena doba vycestování do 17. 7. 2004 a právní moc tohoto rozhodnutí nastala až dnem 24. 8. 2004.

Soudy nezkoumaly vzájemný vztah stanovené doby vycestování (17. 7. 2004), okamžik, kdy toto rozhodnutí bylo vydáno (28. 6. 2004), právní moci tohoto rozhodnutí (24. 8. 2004) a doby vymezené obecně třemi roky a neurčil tak zřetelně, kdy nastal počátek předmětného vyhoštění, resp. dobu, od kdy byl již pobyt na území České republiky neoprávněný. V důsledku tohoto také nebylo objasněno, proč konec uvedeného zákazu je určen dnem 31. 10. 2007. Toto datum s žádným z uvedených dat nekoresponduje, a počítáno od kteréhokoliv z nich, nesplňuje podmínku 3 let, na niž bylo obviněné správní vyhoštění vyměřeno (což je nejvyšší možná lhůta ve smyslu § 119 odst. 1 písm. c/, bod 1. zák. č. 326/1999 Sb.). V prvním případě by totiž končila tato doba 17. 7. 2007, ve druhém případě 24. 8. 2007. Není však jasné a ani soudy vysvětlené, na základě jakých úvah za dobu vymezenou pro maření výkonu úředního rozhodnutí ve smyslu § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. určily právě den 31. 10. 2007. Z okolností, jak se podávají z napadených rozhodnutí a z obsahu spisu, je toto datum možné spojit jen s tím, že se obviněná dne 31. 10. 2007 dostavila na Oddělení cizinecké policie, aby zde požádala o udělení povolení k trvalému pobytu, neboť chtěla uzavřít sňatek s občanem České republiky (k čemuž také dne 23. 11. 2007 došlo). Takový výklad by však byl zcela v rozporu se shora rozvedenými zásadami).

Nejvyšší soud proto shledal, že pro stanovení doby, kdy se obviněná měla trestného jednání, jež jí je kladeno za vinu, dopustit, nebylo ve smyslu § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. bráno do úvahy, že „správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území“, aniž by bylo blíže specifikováno, na jakou faktickou či právní skutečnost má být čas, resp. termín, ukončení pobytu

cizince na území vázán, a bylo nutné z dikce tohoto ustanovení třeba dovodit, že tímto časem, resp. termínem, je s ohledem na další souvislosti textu zákona den rozhodnutí o předmětném vyhoštění, i když jeho účinky nastávají až právní mocí rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2008, sp. zn. 4 As 24/2008).

Podle této zásady by lhůta tří roků, na kterou bylo správní vyhoštění obviněné uložené na základě rozhodnutí ze dne 28. 6. 2004 vydáno, měla být ukončena dnem 28. 6. 2007. Tedy bez ohledu na to, kdy nastala právní moc tohoto rozhodnutí a nebo na kdy byla stanovena doba vycestování.

Na základě výše popsaných výhrad lze shrnout, že Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání obviněné je důvodné, neboť nebylo dostatečně objasněno a prokázáno, od kdy se obviněná na území České republiky zdržovala s ohledem na probíhající kasační řízení o azylu neoprávněně a do kdy tak činila. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 7 To 22/2008, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 1 T 99/2007, z těchto důvodů zrušil, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 3, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Na soudu prvního stupně, jemuž se tato věc k dalšímu řízení vrací, bude, aby se pečlivě zabýval všemi shora uvedenými právními normami a úvahami a z jejich pohledu znova zkoumal všechny okolnosti, za nichž se obviněná činu měla dopustit.

Kromě řádného vymezení základní doby, na niž se rozhodnutí o správním vyhoštění vztahovalo, bude nutné řešit zejména otázku, zda má na výkon správního vyhoštění vliv i podaná kasační stížnost proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu. Tuto okolnost významnou pro vykonatelnost uvedeného rozhodnutí bude nutné posuzovat a zkoumat z hledisek stanovených v ustanovení § 78b odst. 1 zák. č. 325/1999 Sb. účinného v době činu. Zabývat se bude třeba tím, zda obviněná při podání kasační stížnosti požádala rovněž o vízum za účelem strpění pobytu, na objasnění této okolnosti bude nutné dokazování zaměřit a tuto skutečnost řádně ověřit.

Dále bude nutné zkoumat, zda byla po nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu, podle § 50 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. ve spojení s § 78b odst. 2 zák. č. 325/1999 Sb., splněna povinnost policie vydat z moci úřední nový výjezdní příkaz, v němž by stanovila lhůtu, ve které by byla obviněná povinna z území České republiky vycestovat.

Lze jen připomenout, že pokud by policie svou povinnost v souladu s § 50 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb. vydat výjezdní příkaz nesplnila, nemůže být tato skutečnost dána k tíži obviněné, neboť výjezdní příkaz má charakter úkonu, který zákon spojuje se započítáním výkonu správního vyhoštění (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 50/2003 Sb.).

V případě, že by obviněná splnila podmínky § 78b zák. č. 325/1999 Sb., bude nutné s ohledem na uvedenou okolnost bránící vykonatelnosti tohoto rozhodnutí ve vymezení skutku jednoznačně uvést a ve skutkových zjištěních vyjádřit, po jakou dobu obviněná setrvala na našem území v rozporu s předmětným rozhodnutím správního orgánu o správním vyhoštění.

Pro úplnost též Nejvyšší soud připomíná, že pokud na základě naznačeného a provedeného dokazování, při správném časovém vymezení skutku, jak je výše naznačeno, event. na základě dalších výsledků provedeného dokazování, soud dojde k závěru, že obviněná naplnila po formální stránce znaky trestného činu maření úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., bude nutné též pečlivě zkoumat materiální stránku tohoto činu. Způsob, jakým se oba soudy ve svých rozhodnutích s touto okolností vypořádaly, nepovažuje Nejvyšší soud v souladu s podmínkami

vyjádřenými v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., a proto bude nutné i této otázce věnovat v intencích tohoto ustanovení potřebnou pozornost. Zejména bude nutné v této souvislosti ve prospěch obviněné posuzovat, že předmětná trestná činnost vyšla najevo až poté, co již doba vymezená v rozhodnutí o správním vyhoštění dne 28. 6. 2007 skončila, když dne 31. 10. 2007 se dostavila na oddělení cizinecké policie s žádostí o dlouhodobý pobyt. Nebude možné též přehlédnout ani to, že již uzavřela sňatek s českým občanem (byť až dne 23. 11. 2007). V její neprospěch není možné uvádět to, že se lze domnívat, že tak učinila jen formálně, ale bude na tuto okolnost rovněž nutné zaměřit dokazování, především ověřit, zda s uvedenou osobou obviněná stále fakticky žije, event. udržuje společnou domácnost atd., nebo z jiných okolností bude vhodné zjistit, jak vážně byl tento sňatek míněn. Tímto dokazováním zjištěné skutečnosti bude nutné zvažovat i s ohledem na obsah Rezoluce Rady Evropy ze dne 4. 12. 1997, o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství (viz též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2008, sp. zn. [7 Tdo 57/2008](#)). Pokud soud shledal, že obviněná nebyla trestána, tuto okolnost je nutné vyhodnotit v její prospěch. Dokazování bude potřeba doplnit i o další důkazy, podle nichž by bylo možné zjistit, jak obviněná po celou dobu v naší republice žila, kde přebývala atd., aby tak bylo možné stupeň nebezpečnosti jejího činu dostatečně uvážit, a poté vyhodnotit, zda je naplněn i materiální znak uvedeného trestného činu, jak je předpokládáno v ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák.

Vzhledem k tomu, že za účelem objasnění shora uvedených skutečností je zapotřebí provést další dokazování, je vhodné, aby byla věc projednána před soudem prvního stupně. Nejvyšším soudem byla proto trestní věc vrácena právě soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu, ze všech shora uvedených hledisek, znovu projednal a rozhodl, přičemž je vázán názory vyjádřenými v tomto rozhodnutí Nejvyšším soudem (§ 265s odst. 1 tr. ř.).